

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

Kedves Tanárok!

Az alábbi kisfilmek a természettel, környezetvédelemmel foglalkozó emberek, szervezetek munkáját mutatják be. Az egyes fejezetek után kérdéseket teszünk fel a filmekben elhangzott kérdésekkel kapcsolatban, melyeket a gyerekeknek kell megválaszolniuk. A válasz bővebb is lehet a programfüzetben leírtaknál.

1. rész: Prológus

a)

Kérdés: milyen szerepet játszik a kerecsensólyom védelmében a jeladós jelölés?

Válasz: tudjuk, hol tartózkodik, hol költ, mi az oka a pusztulásának, sokkal pontosabb információkat kapunk a madarak életéről. Ezen információk alapján hatékonyabb lehet a védelem.

b)

Kérdés: milyen antropogén (emberi eredetű) okait tárták fel a pusztulásnak?

Válasz: mérgezés, áramütés elektromos oszlopon.

2. rész: Számoljunk a hóvirággal

a)

Kérdés: miért került veszélybe a hóvirág hazai állománya?

Válasz: kereskedelem

b)

Kérdés: hogyan zajlik terepen a fajvédelmi munka (monitorozás) és mi a célja?

Válasz: GPS segítségével koordináta feljegyzése, fajnév, egyedszám, állapot leírása; csak azt tudjuk megvédeni, aminek ismerjük az állapotát, tehát például tudnunk kell, hogy hol van hóvirág és hol nincs

c)

Kérdés: hogyan befolyásolja a virágzást a klímaváltozás?

Válasz: már 20 éves időtartamra vonatkozó adatokból is látszik, hogy a virágzás ideje előre tolódik, az utóbbi 150 évet nézve 2-3 hetes előretolódást állapíthatunk meg

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

3. rész: Lapos béka nem jó béka

a)

Kérdés: hogyan segíthetünk a békáknak túlélni a műúton való átkelést?

Válasz: békaátjáróval és terelőhálóval. Ez utóbbi mentén a szaporodási időszak elején összegyűjtjük és átsegítjük őket az úton. Te is segíthetsz, hiszen civil személyként nincs akadálya, hogy bekapcsolódj a természetvédelmi munkákba! Fontos, hogy ne egyedül végezd a munkát, mindig csatlakozz a hivatásos természetvédőkhöz!

b)

Kérdés: mit tudtál meg a barna varangyról?

Válasz: tudományos neve: Bufo bufo, éjszaka aktív, rovarokkal és férgekkel táplálkozik, szárazföldi életmódot él, de szaporodáskor vízhez kötődik, színezet, szaporodási szokások, nemek közti különbségek, bőre méreganyagot termel, természetes ellenségek, stb.

4. rész: Gólya Road Show

a)

Kérdés: milyen jelölésre szolgáló eszközöket használnak az ornitológusok és miért van ezekre szükség?

Válasz: fémgyűrű, színes gyűrű és műholdas nyomkövető

b)

Kérdés: hogyan működik együtt a természetvédelem az áramszolgáltatókkal?

Válasz: az áramszolgáltató biztosítja a madárvédelmi munka technikai feltételeit (pl. kosaras emelő biztosítása, veszélyes oszlopok madárbaráttá tétele stb.)

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

5. rész: Vizes élőhelyek

a)

Kérdés: milyen szerepet játszanak a természetes édesvizek az élővilág alakulásában?

Válasz: meghatározzák az élővilág összetételét, élőhelyet-, táplálkozó helyet biztosítanak, ökológiai folyosók, természetes egyensúly megtartása.

b)

Kérdés: hogyan károsította az ember Magyarország természetes vízfolyásait, állóvizeit és vizes élőhelyeit?

Válasz: lecsapolásokkal, árvízmentesítésekkel csökkentettük a víz borította területek kiterjedését, legtöbb helyen szántóföldket alakítottak ki.

c)

Kérdés: mit tehet a természetvédő a vizek védelmében?

Válasz: különböző vizes élőhely rekonstrukciók, gazdasági művelés megakadályozása, megfelelő szabályozása.

6. rész: Harkályok az erdő indikátorai

a)

Kérdés: jellemzően mely fajokkal találkozhatunk emberközeli környezetben, például kertekben?

Válasz: zöld küllő, balkáni fakopáncs, nyaktekercs.

b)

Kérdés: miért fontosak a természetes erdők a harkályok szempontjából?

Válasz: ezekre az erdőkre faji és életkori változatosság jellemző, a bennük lévő holt fa táplálkozó-, és fészkelő helyet biztosít számukra.

c)

Kérdés: mit tudunk meg legritkább harkályunkról?

Válasz: fehérhátú harkály: fokozottan védett közösségi jelentőségű faj, a természetes erdők madara, a Bükk az egyik legfontosabb előfordulási helye, védelme a természetvédelem kiemelten fontos feladata.

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

7. rész: Mentsük meg a szalakótát

a)

Kérdés: miért csökkent le drasztikus mértékben a szalakóta magyarországi állománya?

Válasz: emberi beavatkozásnak köszönhetően: természetes élőhelyek, elsősorban gyepek megszüntetése - vizek lecsapolása, táplálkozó területek beszántása, állattartás megszűnése, puhafaligetek eltűnése.

b)

Kérdés: hogyan zajlik a védelem?

Válasz: "D" típusú műodúk kihelyezése, ezek ellenőrzése, karbantartása, fiókák gyűrűzése; élőhelyek védelme és létrehozása például fatelepítéssel.

8. rész: Tamás és az éjszakai lepkék

a)

Kérdés: milyen módszerrel lehet megfigyelni az éjszakai lepkéket?

Válasz: higanygőzlámpa felállítása lepedő elé, a fény megzavarja a lepkéket, ezt használhatjuk ki...)

b)

Kérdés: miért fontos megfigyelni őket?

Válasz: vannak fajok, melyek elterjedését ismerve következtetéseket vonhatunk le a terület természetvédelmi értékéről szempontból, így esélyesebbé válik az élőhely védelme.

c)

Kérdés: nappali, vagy éjjeli lepke van több és miért?

Válasz: a levegő páratartalma befolyásolja az aktivitásukat.

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

9. rész: Mesterséges élőhelyek: gyurgyalag fészek

a)

Kérdés: hol költ a gyurgyalag és mire van szüksége a populációnak a fennmaradáshoz?

Válasz: homokos talajba, többnyire felhagyott homok- és kavicsbányákban, partfalba ássa fészkelő üregét, legyen táplálékforrás és emberi zavarástól mentes a közvetlen környezet.

b)

Kérdés: mit tudtál meg a gyurgyalagról?

Válasz: ez a színpompás madár csapatosan költ, május elején érkezik és rögtön a költés előkészítésébe kezd, másfél-két méter hosszú üreget ás, 5-7 tojást rak, augusztus 15-e környékén vége a költési időszaknak, rovarokkal táplálkozik, költési idő után elköltözik.

c)

Kérdés: mit tesznek a természetvédők a védelemért?

Válasz: partfal rekonstrukció, folyamatos ellenőrzés

10. rész: A holtfa jelentősége

a)

Kérdés: milyen különbségek vannak természetes és mesterséges erdő között?

Válasz: természetes erdő: életkori és faji diverzitás, sok az álló és fekvő holtfa, odvas fák, adott erdőtársulásra jellemző aljnövényzet. Mesterséges erdő: fiatal, ugyanolyan korú és fajú fák alkotják, gyengébb az erdő „immunrendszere”, kevés faj él benne, „ökológiai sivatag”, nincs vagy kevés a holtfa és az odvas fa.

b)

Kérdés: miért kell holtfa az erdőbe?

Válasz: fészkeléshez, táplálkozáshoz, élőhelye sok gerinctelen szervezetnek, lebontó szerepet betöltő gombáknak, sok ritka faj kizárólagos élőhelye.

Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

3413 Cserépfalu, Kossuth utca 107.

11. rész: Az erdő és vadjai

a)

Kérdés: miért árt az erdőnek, ha túlszaporodik a nagyvad állomány?

Válasz: a magoncok, az újulat elfogyasztása miatt az erdőnek nincs utánpótlása, a természetes erdődinamikai folyamatok nem működnek.

b)

Kérdés: miért jelent gondot, ha az erdő állapota természetvédelmi szempontból nem megfelelő?

Válasz: mert ez magával vonja az adott erdőre jellemző állat- és növényvilág veszélyeztetését is.

c)

Kérdés: miért hasznos a nagyragadozók (farkas, hiúz) jelenléte a nagyvad állomány szempontjából?

Válasz: nagyvad populációk egyedszámának optimalizálása, minőségének javítása

12. rész: Madárvédelem

a)

Kérdés: hogyan lehet nekünk is „Madárbarát Kertünk”?

Válasz: minimum egy etető, egy itató, odú, regisztráció az MME oldalán, egy éves monitorozás a kapott munkafüzet alapján.

b)

Kérdés: hogyan etessük a madarakat?

Válasz: ha elkezdtek, egész télen folytassuk, mert a madarak anyagcseréje gyors és akár egy nap kimaradás is végzetes lehet. Lehet napraforgó, madárkalács, dió, stb..., legyen „macskamentes” a hely.